

Musik i Uppland, torsdag 8 mars 2018

Amanda Maier-Röntgen

Prisbelönt violinist

Uppsala Kammarorkester
Dirigent: Cathrine Winnes
Solist: Guro Kleven Hagen, violin

**MU
SIK**
I UPPLAND

Program

Marion Bauer
1882-1955

Symphonic Suite for Strings op. 33

Prelude: Andante

Interlude

Finale-Fuge: Allegro ma non troppo

Amanda Maier-Röntgen
1853-1894

Konsert för violin och orkester

Allegro risoluto

PAUS

Felix Mendelssohn
1809-1847

Symfoni nr 4 op. 90 "Den italienska"

Allegro vivace

Andante con moto

Con moto moderato

Saltarello: Presto

Konserten beräknas pågå till ca 20.50

Uppsala Kammarorkester

Violin 1

Klara Hellgren, *konsertmästare*

Nils-Erik Sparf

Dinara Mansurova

Anders Lagerqvist

Katarina Edvardsson

Anders Inge

Dag Alin

Violin 2

Elin Emtell Rubinsztein

Gabriele Freese

Anna Kroeker

Christina Gustavsson Hamberg

Catharina Ericsson

Marie-Louise Sjöberg

Viola

Susanne Magnusson

Kim Hellgren

Jörgen Sandlund

Olof Ander

Karin Dungal

Violoncell

Per Nyström

Louise Agnani

Sara Wijk

Gunnar Jönsson

Kontrabas

Barbro Lennstam

Sigrid Granit

Roger Bergman

Flöjt

Hanna Gustafsson

Kristina Ålåker

Oboe

Maria Bolton

Jenny Hülphers

Klarinett

Lena Jonhäll

Jan-Erik Alm

Fagott

Sven Aarflot

Magnus Bagge

Horn

Trine Bjerke

Lennart Stevesson

Trumpet

Bengt Fagerström

Paul Hägglöf

Pukor

Christer Ferngren

Bauer, Maier-Röntgen och Mendelssohn

Marion Bauer från Walla Walla i staten Washington blev en betydelsefull gestalt i USA:s musikliv under 1900-talets första hälft. Hon tillhörde grundarna av American Music Guild, American Music Center, Society of American Women Composers och American Composers Alliance. Hon innehade viktiga poster i League of Composers och Society for the Publication of American Music. Oftast var hon den enda kvinnan i organisationernas ledningar. Marion närde ett brinnande intresse för sin samtids musik, inklusive tolvtonsteorierna (även om detta inte i någon större grad återspelas i hennes eget skapande), liksom för andra kulturers musikaliska uttryck. Hon undervisade vid New York University och på Juilliard School med flera institutioner. Hennes inflytande som musikskribent var stort i egenskap av New York-redaktör för *Musical Leader*, och hon skrev uppskattade böcker som *Twentieth Century Music: How It Developed*, *How to Listen to It* från 1933. Som spädbarn lär hon ha placerats ovanpå familjens piano när hennes 17 år äldre syster Emelie övade, och Emelie blev snart hennes första lärare. Marion blev först i raden av amerikanska tonsättare (Aaron Copland, Leonard Bernstein med flera) som valde att studera komposition hos Nadia Boulanger i Paris, i detta fall i utbyte mot att Nadia undervisades i engelska. Hon återvände flera gånger till Europa för studier, bland annat vid Pariskonservatoriet för André Gedalge som tillhört Maurice Ravels lärare. Hennes egna elever och övriga omgivning uppskattade henne varmt trots vissa egenheter, en av dem var att hon konsekvent föryngrade sig fem år då hon uppgav såväl födelseår som datum för sin läroverksexamen. Som tonsättare är hon knappast speciellt radikal, hennes musik har ofta romantiska och/eller impressionistiska drag, i kombination med en stark

formkänsla. *Symfonisk svit för stråkar* från 1940 är ett strålande stycke i ett tonspråk med påfallande nordiska drag. Diana Ambache, som spelat in sviten på skiva, menar att de tragiska stämningar man möter i första satsen kan hänföras till sorg över att medlemmarna av tonsättarens judiska släkt som stannat i Alsace på 1800-talet istället för att emigrera till USA, nu hade dödats av nazisterna.

Amanda Maier-Röntgen föddes i Landskrona av föräldrar som tycks ha överfört ett ordentligt mått av jäklar-anamma till sin dotter. Den mångsysslande fadern Carl Eduard Maier var konditor, kaféidkare, språk- och musiklärare, översättare, försäljare av pianon och orglar samt konsert- och festivalarrangör med en musikediktörsexamen från året innan Amanda föddes. Tjugo år senare blev hon själv landets första kvinnliga musikediktör, en fullständig sensation år 1872. Det finns rätt gott om foton av Amanda, porträtt där hon framstår som en fascinerande person, lika känslig som kraftfull. Hon blev med tiden en verklig kändis inom det europeiska musiklivet. Men i 1970-talsutgåvan av Sohlmans musiklexikon nämns hon enbart, utan något eget sökord, som svensk violinist gift med den en gång så berömde och inflytelserike holländske tonsättaren och pianisten Julius Röntgen, detta alltså i artikeln om honom. Där sägs också att en violinsonat av henne har publicerats. Det är allt - än en gång är det är svårt att tänka sig att en konstnär av hennes kaliber blivit så bortglömd i mer än hundra år om könet varit ett annat. Efter sin musikediktörsexamen for hon till Leipzig för kompositions- och violinstudier. Hos violinläraren Engelbert Röntgen mötte hon sonen Julius. De förlovades 1876 och gifte sig 1880 i Amandas födelsestad. *Violinkonserten* från 1875 uruppfördes i Halle i december samma

år, ett par månader senare spelade hon den i Leipzig med självaste Gewandhaus-orkestern under ledning av sin kompositions lärare Carl Reinecke. En pärla bland romantiska violinkonserter är det fråga om, fullt jämförbar med tidens främsta. Så långt man kan bedöma av den inledande satsen i alla fall, tyvärr är det den enda som återstår, nummer två och tre har gått förlorade. Tragiskt, men det vi har kvar är i alla fall mästerligt, här liksom för skivinspelningen häromåret i edition av cellisten Klas Gagge. Amandas sena 1870-tal präglades av hårt turnerande som violinist, exempelvis 31 konserter i 26 norska och svenska städer under 1878 och i flera europeiska länder året därpå. Solistkarriären avbröts vid giftermålet och framför allt efter sonen Julius juniors födelse 1881, men Amanda fortsatte att komponera. Familjen bodde nu i Amsterdam, och ordnade musikaliska salonger för tidens stora musikpersonligheter. Anton Rubinstein, Joseph Joachim, Johannes Brahms, Edvard Grieg... inte minst den senare med hustrun Nina blev mycket nära vänner till paret Maier-Röntgen. En lycklig tillvaro, men molnen hopade sig. Amanda fick tre missfall, och efter att hon fött en andra son började hälsoproblemen med lungorna (oklart om det var tuberkulos) som hon aldrig riktigt hämtade sig från, och som alltför tidigt tog hennes liv under sommaren 1894.

I oktober 1830, året efter att **Felix Mendelssohn** på faderns initiativ inlett en treårig så kallad *grand tour* för att positionera sig i Europas musikliv och bevisa att han kunde leva på musiken, anlände han till Venedig. *Jag kände mig som en ung prins som gör entré*, skrev han hem. Från november och ett halvår framåt bodde han i Rom och insöp atmosfären, konsten och musiken, skissade och målade. På morgnarna arbetade han med

musik han inspirerats till under sin tidigare skotska resa, och nu var det också dags för det som skulle bli *Symfoni nr 4 - "Den italienska"*. I januari 1831 skrev han till familjen: *De båda symfonierna* (syftande även på "Den skotska", publicerad som nr 3) *börjar ta form, och jag hoppas verkligen att jag kan få dem klara här... Antagligen får jag tid under fastan, då festerna - speciellt balerna - tar slut, och våren gör sitt intåg*. Festerna var för all del också till nytta för Felix, vid en sådan stötte han på den eldiga dansen saltarello, som fann sin plats i *Den italienskas* finalsats. I början av 1831 gick kompositionsarbetet bra, fast den långsamma satsen fick ändå anstå till Neapel. Men ack - den staden blev en besvikelse, och det är oklart om satsen inspirerats av ett pilgrimsfölje där, eller av processioner vid påsk då han återkom till Rom. Väl hemma i Berlin, hösten 1832, började Felix uttrycka starka tvivel på den ännu ofullbordade symfonin. Men en beställning från Royal Philharmonic Society i London som redan hade gjort honom till hedersledamot tvingade honom att snabbt ordna fram en symfoni, och han uruppförde själv *Den italienska* där i maj 1833. Symfonin fortsatte att vålla sin självkritiske upphovsman stora bekymmer, och först efter hans död kom den i tryck. Så kan det vara, även med något så glatt klingande som denna symfoni. Han kallade den själv för glad i ett brev från Italien till sin älskade syster Fanny, och mången orkestermusiker vittnar om att man blir lycklig av att spela den.

Gunnar Lanzky-Otto

Cathrine Winnes, dirigent

Cathrine Winnes är sedan 2016 konstnärlig ledare och chefsdirigent för Blåsarsymfonikerna i Stockholm. Från 2013 till 2017 hade hon samma position hos Östgöta Blåsarsymfoniker. I hemlandet Norge arbetar hon med Oslo Filharmoniker och Norska Radioorkestern, liksom med övriga symfoniorkestrar och militärorkestrar. Här i Sverige har hon bland annat dirigerat Kungliga Filharmonikerna, Radioorkestern, Norrköpings Symfoniorkester. Winnes har haft engagemang vid Kungliga Operan i Stockholm och vid Estniska Nationaloperan och under innevarande säsong dirigerar hon Läderlappen vid Wermland Opera och The Phantom of the Opera vid Göteborgsoperan.

Cathrine har en magisterexamen i orkesterdirigering från Norges Musikhögskola där hon studerat för professor Ole-Kristian Ruud. Tidigare studerade hon på Kungliga Musikhögskolan i Stockholm under den legendariska professorn Jorma Panula. Hon undervisar själv i dirigering vid Norges Musikhögskola.

Guro Kleven Hagen, violin

Norska violinisten Guro Kleven Hagen gjorde succé i solodebuten med Oslo Filharmoniker och dirigent Jukka Pekka Saraste 2011 (vid 17 års ålder). Sedan dess har hon spelat runt om i Europa som solist och i kammarmusiksammanhang tillsammans med flera framstående musiker. Hon har vunnit flera musiktävlingar och hennes inspelning med violinkonserter av Prokofjev och Bruch utsågs som månadens inspelning av Gramophone Magazine och en av de bästa skivsläppen 2014/2015 av "the Gramophone Guide".

Guro Kleven Hagen har precis avslutat sina studier i Berlin och fått en konsertmästartjänst vid Norska Nationaloperan. Hon medverkar också i "Crescendo" ett mentorsprogram för unga talanger inom klassisk musik. Guro spelar på en C. Bergonzi även känd som "Kreisler-Bergonzi" utlånad av Dextra Musica.

Musik i Upplands kommande konserter

10 - 18 mars, Konsertkarusellen

Spinning Jennies

Bluegrasskvintetten bjuder på nordamerikansk bergsmusik och svenska texter.

Turné i regionen, för tider och platser se: www.musikiuppland.se

Arrangeras i samarbete med kommunerna och lokala föreningar

Söndag 18 mars 16.00, Uppsala Konsert & Kongress, Sal B

Bara mässingen Linnékvintetten

Ewald: Brasskvintett nr 2, Takemitsu: Paths, Stevens: Triangles

Onsdag 21 mars 19.00, Uppsala Konsert & Kongress, Stora salen

Swedish Shuffle - Happy days are here again!

Jeanette Köhn, Karl Dyll, Rennie Mirro och Trio X

En elegant show med sång och dans med inspiration från Fred Astaire och trion Swe-Danes.

Fredag 23 mars 19.00, Uppsala Konsert & Kongress, Stora salen

Storslagen Strauss Kungliga Hovkapellet

Dirigent: Alexander Soddy. Solist: Agneta Eichenholz, sopran

Söndag 25 mars 18.00, Uppsala Konsert & Kongress, Stora salen

Regionfinal Imagine Uppland

Livemusiktävling för unga mellan 13 och 21 år. Kom och hör morgondagens musikstjärnor!

7 - 15 april, Konsertkarusellen

Filip Jers Quartet

Ett möte i gränslandet mellan jazz och folkmusik med en av världens främsta på munspell

Turné i regionen, för tider och platser se: www.musikiuppland.se

Arrangeras i samarbete med kommunerna och lokala föreningar

Musik i Uppland samarbetar med Vi-skogen

Utöver en blomma, som tack till våra artisters medverkan planterar Musik i

Uppland fem träd i Vi-Skogen som en gåva till vår gemensamma jord.

Musik i Uppland, Box 3106, 750 03 Uppsala, tel. 018-17 19 20, info@musikiuppland.se

Länsmusikchef: Peter Waldemarsson 018-17 19 33

Orkesterchef: Mona Gunnarsson 018-17 19 36, mona.gunnarsson@musikiuppland.se

Orkesterassistent: Johannes Risberg 018-17 19 26, johannes.risberg@musikiuppland.se

Foto: Cathrine Winnes - John Andresen, Guro Kleven Hagen - Cathrine Dokken

Se Musik i Upplands aktiviteter också via facebook, twitter och youtube.
www.musikiuppland.se

**MU
SIK**
I UPPLAND